



Hnízdění kalouse ušatého **NA ZEMI**

Kalous ušatý (*Asio otus*) patří mezi naše běžnější druhy sov. Sám si hnízdo nestaví, nejčastěji využívá hnízd jiných druhů ptáků – nejčastěji krkavcovitých, dravců, holubů, ale i veverka. Méně často hnízdí v budkách, vzácně může zahnízdit i na zemi. Ve Švýcarsku bylo nalezeno hnízdo kalouse na skalním útesu. Jiné zajímavě umístěné hnízdo bylo v roce 2019 nalezeno v národním parku Hortobágy v Maďarsku, kde pár kalouse ušatého obsadil čápí hnízdo umístěné na sloupu vedení vysokého napětí. Kalousi obsadili hnízdo v době, kdy byli čápi ještě na zimovišti a kalousí snůška čítala dokonce osm vajec. Nutno podotknout, že domácí čápi, kteří se vrátili ze zimovišť, nechali kalouse v klidu hnízdit a postavili si zcela nové hnízdo na vedlejším sloupu.

Dne 3. června 2019 jsem při odpolední kontrole hnízdiště krkavců (pás řídkého borového lesa sousedící s mýtinami) ve Zbrodském lese u Dubňan v okrese Hodonín, vyšlápl z hustého porostu ostružiníku kalouse ušatého. Kalous vylétl asi 3 metry od paty borovice a usedl do vzdálenějšího houští, odkud mě nadále pozoroval. Hlavou mi proběhlo několik známých případů hnízdění kalouse ušatého na zemi a tak jsem opatrně nahlédl do míst, odkud kalous vyletěl. Po chvíli hledání se v porostu ostružin podařilo objevit hnízdo s pěti vejci. Snůšku samice nakladla do nepatrné kotlinky na téměř holou zem. Na okraji kotlinky leželo perí, vývržek a suché listí s jehličím. Po rychlé dokumentaci hnízda mobilním telefonem jsem lokalitu opustil.



Při odchodu jsem asi pět metrů od hnízda nevědomě vyplašil i druhého ptáka (samce) z páru, který hlídkoval metr nad zemí při kmenu mladého stromku. Dle početných stříkanců trusu pod stromkem bylo zřejmé, že zde samec hlídkuje pravidelně. K další kontrole hnízda jsem se dostal za necelé tři týdny, tedy 21. června. Dobře zamaskovaný hlídkující samec mě sledoval z jeho oblíbeného úkrytu a z hnízda na mě zírali čtyři mladí kalousi v prachovém perí.

Nejstarší mládě se krčilo asi metr od svých mladších sourozenců a jak je to u sov běžné, věkový rozdíl mezi mláďaty byl od pohledu nápadný. Nejstarší mládě mohlo být 14 dnů staré. Za necelý týden, 27. června jsme s kolegou vyrazili k hnízdu za účelem okroužkování mláďat. Hnízdo však již bylo nečekaně prázdné, dospělé ptáky, mláďata či stopy po predaci se nám v širším okolí hnízda ani po důkladnějším pátrání najít nepodařilo.



V literatuře se uvádí, že mladí kalousi ušatí opouštějí hnízdo po 3 – 4 týdnech, kalous pustovka, jenž hnízdí na zemi však již po 12 – 17 dnech. Otázkou je, zda mohli mladí kalousi zemní hnízdo opustit dříve, než opouštějí stromové hnízdo. Další zajímavostí či náhodou je, že se zemní hnízdo kalousů nacházelo přímo pod opuštěným hnízdem krkavců, které každoročně po přiletu obsazují ostřížní lesní. Ty jsem však v popisované sezoně na lokalitě nepozoroval.

U kalouse ušatého bylo u nás již vícekrát popsáno hnízdění na zemi. Tuto možnost si však tato sova vybírá spíše sporadicky a mnohdy může uniknout pozornosti ornitologů.

Ondřej Ryška

Zdroj:

Hudec K., Štátný K. a kol. 2005: Fauna ČR. Ptáci 2/II: Academia, Praha

<https://avifauna.cz/zajimave-hnizdeni-kalouse-usateho-v-capim-hnizde/>

Foto: Ondřej Ryška